

LÄRARHANDLEDNING

"Musse & Helium Första Serien Del 2: Jakten på Guldosten"

Författare: Camilla Brinck

Illustratörer: Shen Fei, Ted Ottosson med flera

En handledning av: Malin Wedsberg

Rekomenderas: från Förskola upp till Årskurs 3

ALLA KAPITELBÖCKER

FÖRSTA SERIEN

- Del 1: *Myseriet med Hålet i Väggen*
- Del 2: *Jakten på Guldosten*
- Del 3: *Äventyret i Lindrizia*
- Del 4: *I Duvjägarnas Klor*
- Del 5: *Den sista Kampen*

ANDRA SERIEN

- Del 1: *Den Hemlighetsfulla Världen*
- Del 2: *En Oväntad Vändning*
- Del 3: *Uppdrag på Djupt Vatten*
- Del 4: *Den Låsta Portalen*

Musse & Helium

LÄRARHANDLEDNING DEL 2: JAKTEN PÅ GULDOSTEN

CAMILLA BRINCK

FRÅN CAMILLA

Jag har en dröm om att skapa en lite bättre värld. En värld där vi människor bryr oss mer om varandra. En värld där vi värdesätter egenskaper och handlingar som hjälpsamhet, respekt, godhet, generositet, mod, uppskattning, förståelse för varandra och civillurage. Civillurage kanske låter som ett krångligt ord, men det handlar om att våga stå upp för det man tror på, och att stå upp för andra – som att säga ifrån när någon blir mobbad. För mig är detta grundstenar hos en god människa.

Om vi anstränger oss för att vara goda varje dag, kommer vår värld att bli en bli bättre, vackrare och mer kärleksfull plats att leva på.

Det fina är att du och jag kan vara med och påverka, genom att själva försöka vara den bästa människan vi kan vara. Det betyder inte att du ska slå knut på dig själv för att göra andra lyckliga och glömma bort dig själv. Utan när du mår bra, då kan du också hjälpa andra.

Men ibland när man mår dåligt, så kan det faktiskt kännas skönt släppa fokuset på sitt eget problem för ett tag och vara ett stöd för någon annan. Hjälper du någon så får du kärlek och styrka tillbaka.

Musse och Helium jobbar dagligen med att försöka vara så goda möss som de bara kan. Ibland går det bra och ibland mindre bra, precis som för oss alla. Det handlar inte om att vara perfekt, det handlar om att göra så gott man kan.

Så nu till en hemlighet. Den här boken innehåller många hemliga och bra budskap, där du som läser kommer att få tänka efter vad du tycker är rätt och fel, känna efter vad du känner och hur du skulle ha agerat i olika situationer. Du kommer alltså inte bara dras med in i en magisk och spännande sagovärld – du kommer samtidigt få lära dig saker utan att du ens tänker på det, som självkänsla, mod, hjälpsamhet, kreativitet och att lita på sin magkänsla – för att bara nämna några saker.

Musse och Helium vill dig allt väl och delar mer än gärna med sig av sina misstag och tankar för att du ska kunna lära dig av dem. En av de viktigaste sakerna som de har lärt sig och önskar att du ska ta med dig är: Om du mår dåligt över något, prata med någon om det. Det känns alltid bättre då, och det finns hjälp att få. Tillsammans är vi starka och du är fantastisk. Kom alltid ihåg det!

/ Camilla Brinck

Camilla Brinck

INTRODUKTION

Den här handledningen innehåller övningar som ska hjälpa dig att få dina elever att utveckla sin **läsförståelse**, och därmed sin **läslust**, genom att arbeta med ordförståelse, träna på att använda **läsförståelsestrategier** och att göra **textkopplingar**.

Ord- och läsförståelseuppgifter hittar du på sidorna 9-16.

Temat i berättelsen är inte bara spännande äventyr och mystik utan också: *vänskap, samarbete och hjälpsamhet, intuition, empati och att våga gå sin egen väg och göra det man tror på*. Det gör att historien om de små mössen passar utmärkt att ha som grund och utgångspunkt i **värdegrundsarbete**.

Övningar och uppgifter kring värdegrundsarbete börjar på sida 17-19.

ÅTERBLICK

Börja med att repetera vad som hände i den förra boken "*Mysteriet med hålet i väggen*".

Musse och Helium är två små syskonmöss som bor hemma hos människan Camilla. En dag hittar mössen ett hål i väggen, det leder dem till Djurriket. Där får Musse och Helium veta att de egentligen är prins och prinsessa och deras föräldrar är de mystiskt försvunna kungen och drottningen. Musses och Heliums uppdrag är att rädda invånarna i Djurriket från de onda Duvjägarna. För att lyckas med det måste de hitta Guldosten. Musse och Helium följer sina föräldrars spår, men det visar sig inte vara det lättaste. Hela tiden möter de nya faror och onda varelser. Men de får också nya vänner som hjälper dem, som varulven Ta-ta, grislejonet Charlie och gamen Tant Gamelina.

JAKTEN PÅ GULDOSTEN är andra delen i serien om Musse & Helium. Allt hänger på att de hittar Guldosten. I den spännande jakten möter mössen både goda och onda varelser. Vem de kan lita på är inte lätt att veta. Det visar sig att deras vänner Ta-Ta och Tant Gamelina inte har berättat hela sanningen om Djurriket. Hemligheterna och överraskningarna är många. Det händer mystiska saker som inte går att förklara - osynliga broar dyker upp, varelser går upp i rök och stubbar verkar kunna prata. Det blir ingen lugn start på äventyret för våra små vänner. Men viktigast av allt ... nu är dom på väg.

BILDSPEL

Ladda ner bildspelet med alla bilder i PDF-format till högläsning av boken eller till ljudboken -

www.musseochhelium.se/for-pedagoger/

BOKEN & LJUDBOKEN – TVÅ OLIKA UPPLEVELSER

Är två helt olika upplevelser.

Handledningen är framtagen för boken *"Jakten på Guldosten"*. Men det finns också en unik ljudboksserie att arbeta med.

LJUDBOKEN

Ljudboken *"Musse & Helium Del 2: Jakten på Guldosten"* är ett 90 minuter långt äventyr med 20 olika karaktärer/röster. Alla karaktärer har olika röster och med hjälp av ljudeffekter och specialskriven filmmusik lyfts både känslan och spänningen till en helt ny nivå. Precis som en film fast utan bild, så att barnen själva får använda och utveckla sin fantasi.

Det gör det möjligt att arbeta med Musse & Helium på en mängd olika sätt, t. ex:

- Börja med att lyssna på ljudboken. Eleverna får själva fantisera kring hur alla figurer och miljöer ser ut. Visualisera – måla, rita, skapa och berätta för varandra hur era inre bilder gestaltar sig. Diskutera hur spännande det är att man ser olika bilder, hur man tolkar röster och berättelser. Sedan blir det intressant att titta på bilderna i den tryckta boken och jämföra dem med elevernas versioner, här kommer ytterligare en tolkning: illustratörens.
- Lyssna på ljudboken samtidigt som ni tittar på bilderna i den tryckta boken, alternativt bildspelet, se nedan.
- Börja med att läsa boken. När ni sedan lyssnar på ljudboken får berättelsen ytterligare dimensioner med fler detaljer, musik, ljudeffekter och den spännande dialogen. Ta det ytterligare ett steg och låt ljudboken vara grunden till en dramatisering där eleverna får skriva ner replikerna och sedan turas om att spela de olika rollerna. Hur låter de små mössen när eleverna tolkar dem? Kom ihåg - inget är rätt eller fel. Lägg till egna ljudeffekter.

Välj vilket alternativ som passar dig bäst.

LÄSFÖRSTÅELSE

Exempel på läsförståelsestrategier kan vara att förutspå handlingen, utreda nya ord och uttryck, ställa frågor till texten, klargöra otydligheter och sammanfatta textinnehåll. Men kom ihåg, det är textens innehåll som är det viktiga, inte själva strategin. Fokus ska ligga på textens innehåll.

Textkopplingar är också ett utvecklande arbetssätt för att göra texten tydlig för eleverna. Under läsningen stannar man upp och jämför texten med andra liknande texter – *text till text-koppling*, jämför texten med egna erfarenheter – *text till mig själv-koppling*, jämför texten med världen utanför – *text till världen-koppling*.

Det är du som pedagog som introducerar och modellerar. Ett exempel på att modellera kan vara att ”tänka högt”, att berätta för eleverna hur du tänker och känner när ni läser en text. Lärare och klass har en dialog om textens innehåll. Textsamtalen ska vara strukturerade och tydliga, alla ska kunna delta på sin nivå.

Läs högt och läs i par, diskutera och reflektera tillsammans! Vikten av gemensam läsning och högläsning kan inte nog betonas. Genom de gemensamma läsoplevelsorna får eleverna verktyg som de sedan kan använda i det egna läsandet.

Alla övningar i handledningen delas in i vad man kan göra före läsningen, under läsningen och efter läsningen. Läsförståelsefrågorna är indelade i:

På raderna – svaret står i texten.

Mellan raderna – här handlar det om att kunna dra egna slutsatser och läsa ”mellan raderna”.

Bortom raderna – här tänker man själv vidare och reflekterar över texten.

Läsförståelseövningar hittar du under varje kapitel.

FÖRE LÄSNINGEN

- Titta tillsammans på bokens omslag. Titta på bilden, läs titeln. Vad tror ni boken kommer att handla om? Be eleverna att motivera sina svar, t.ex. genom att du modellerar och motiverar varför du tycker och tror så eller så eller fråga ”Varför tror du det?” och ”Hur tänker du nu?”.
- På omslaget står det Camilla Brinck. Varför står det namnet här? Vem är hon?
- Förbered läsningen inför varje kapitel genom att gå igenom svåra ord och uttryck – se nedan under respektive titel. Men tänk också på att vissa ord förklaras bäst i sitt sammanhang och kan vara bättre att ta upp UNDER läsningen.

UNDER LÄSNINGEN

Gör textkopplingar. Vid högläsning, stanna upp vid lämpliga tillfällen och gör kopplingar till:

- *Andra texter*: Påminner det här om något annat vi läst? Berättelser med djur som kan prata (Djungelboken), djur och människor som är kompisar, sagor där figurerna besöker andra världar (Narnia).
- *Elevernas egna erfarenheter*: Vad känner vi igen från t.ex. miljöer som hemmet, gården, kompisar. T.ex. problematiken med katten Sigge – om han bara får vara med och leka, blir han snällare då? Har eleverna erfarenhet av att de velat göra saker men inte vågat?
- *Världen utanför*: Vad får berättelsen oss att tänka på om världen utanför? T.ex. Någon/något man är rädd för. Världar/miljöer vi inte känner till.

Läser barnen självständigt, arbeta på samma sätt och diskutera t.ex. efter varje kapitel eller ett stycke i kapitlet som du förutbestämt.

- Be eleverna stanna upp i sin läsning, om det är något de inte förstår, och fråga dig eller en kompis.
- Be eleverna ringa in (alternativt skriva dem eller räcka upp handen för att fråga) ord som är svåra att läsa eller förstå och diskutera dem allt eftersom.
- Be eleverna pröva att läsa om en mening eller ett stycke de inte förstod.

EFTER LÄSNINGEN

- Låt eleverna svara på läsförståelsefrågorna, se nedan. Låt eleverna formulera egna frågor. **Diskutera** frågor och svar tillsammans. Många av de öppna frågorna har inga givna svar utan finns där för att väcka tankar och göra reflektioner ihop i klassen och leder också till fortsatta diskussioner. Vid de frågor som passar extra bra att samtala kring och diskutera finns en **röd textrad**. Använd er gärna av EPA-metoden, se nedan.
- Låt eleverna sammanfatta texten. Prata tillsammans om hur den började, vad som hände sedan och hur den slutade. Detta kan gälla ett enskilt kapitel, men även hela boken när ni läst klart.

EPA-METODEN

EPA, som står för Enskilt, Par och Alla, och är en bra metod att arbeta med i alla ämnen. Syftet är att stärka kommunikationen mellan eleverna och aktivera deras tänkande. Metoden ökar barnens självförtroende och visar att allas röst och åsikter har betydelse.

Som steg ett får eleverna tänka enskilt och själva formulera sig (skriftligt, i bild eller vad som passar det aktuella ämnet eller den aktuella frågan), därefter arbetar de i par för att träna sig i att föra en dialog och argumentera. Till sist diskuterar alla i helklass.

Använd er gärna av EPA när ni arbetar med läsförståelsefrågorna till *”Jakten på Guldosten”*.

FÖRSLAG PÅ LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR (i respektive kapitel)

TILLBAKA I MÄNNISKOVÄRLDEN

- Varför tycker Musse & Helium det är skönt att vara tillbaka hos Camilla i Människovärlden? (mellan raderna)
- Musse & Helium har helt olika idéer om vad de ska packa inför uppdraget i Djurriket. Hur kommer det sig, tror du? (mellan raderna)
- Vad menar Musse med att ”det Camilla inte vet, mår hon inte dåligt av”? (på raderna)
- Kan du komma på någon gång du skulle kunnat använda det uttrycket? (bortom raderna)
- Hur skiljer sig det nya hålet från de tidigare hålen som dykt upp i väggen (på raderna)
- Vad är det Musse & Helium ska göra i Djurriket – vad är uppdraget? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Hur känner Musse inför att de ska ut på uppdrag? Hur känner Helium? Hur kommer det sig att man kan känna så olika inför samma sak? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: vilade på hans axlar, exalterad, återgick, la ömt sitt huvud, skafferiet, tvärnitade, stabil, städposition, teaterbugning, gest, hans tillgjorda smil var som fastkliostat i ansiktet, ofokuserad, skruvade på sig

PACKNING FÖR ETT HELT KOMPANI

- Varför tycker Musse att det är konstigt att Ta-Ta hälsar med ”God dag”? (på raderna)
- Hur kommer det sig att Musse känner sig modigare när de pratat en stund med Ta-Ta? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Vad gör dig modig och stark? *Hur kan man stötta andra att våga mer?
- Varför säger Ta-Ta att de ska ha med sig annan mat än kakor? (på raderna)
- Hur kan Tant Gamelina veta att all packningen tillhör Musse och inte Helium? (mellan raderna)
- Varför säger Tant Gamelina att de måste skynda sig, att de har ont om tid? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: kompani, öronbedövande tjut, ett dovt skratt, entré, mörkret faller, dra oss ur, gläder mig, bröstade upp sig, få på smocken, blängde, läsa av, fågelsinne

ETT LAND I LANDET

- Hur märks det att Tant Gamelina tycker om att läsa? (på raderna)
- Varför tycker Tant Gamelina att det är roligt att titta på människoprogram på tv? (på raderna)
- Tänk dig att du skulle kunna se tv-program från Djurriket (inte vanliga program om djur). Vad tror du att de skulle heta och handla om? (bortom raderna)
- Vad heter prinsessan i Lindrizia? (på raderna)
- Prinsessan i Lindrizia är god, men där finns också en ond varelse. Vem? (på raderna)
- Varför är de två ryggsäckarna så viktiga, tror du? (mellan raderna) Hur förstår Helium att Ta-Ta menar allvar med det han säger?(på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Tant Gamelina tycker inte att man ska säga saker så att de låter bättre än vad de egentligen är, även om de är obehagliga. Vad tycker du? Är det alltid bäst att säga sanningen, trots att den är läskig? Varför tycker du så?

Svåra ord och uttryck: höll ett högt tempo, häpnade de, fascinerat, vibrera olycksbådande, bädda in sanningen i bomull, trollbunden, må ha, tonfall

TVÅ NYA KOMPISAR

- ”Magkänsla” säger man om känslor som berättar för en om något känns rätt eller fel, bra eller dåligt. Kan du berätta om en magkänsla du haft? (bortom raderna)
- Varför ska Musse & Helium gå genom Lindrizia? Vad finns på andra sidan? (på raderna)
- Ta-ta tycker att man ska vara öppen för nya saker, inte tycka att de är dåliga bara för att man inte förstår vad de är bra för. Vad tycker du? Vad kan man missa om man inte är nyfiken på nya saker (bortom raderna)
- Vad är Spåris bra på och vad kan Musse & Helium ha för nytta av det? (på raderna)
- Hur vet och förstår Bladprataren vad som händer, fast han inte kan se? (på raderna)
- Varför är det så viktigt att Musse & Helium tror på sig själva? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Om man ska göra något man tycker är svårt eller känns jobbigt, hur kan det då hjälpa om man tror på sig själv? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: nivå, en aning intresserad, bekväm med, döma ut, konstaterade, behov av, vibrationer/vibrera, blotta ögat, korrekt, omgivning, dålig energi, genomskådas, upprymt, hulka

EN PYTTELITEN HEMLIG DÖRR

- Varför kan inte Ta-Ta och Tant Gamelina följa med Musse & Helium på deras uppdrag? (på raderna)
- Där stigen delar sig, där känner Musse att det stora äventyret börjar på riktigt. Varför då? (mellan raderna)
- Hur tror du att Musse & Helium känner sig när de kramar om sina vänner en sista gång och kliver ut genom den hemliga dörren? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Ibland kan det vara extra jobbigt att säga ”hej då”, även om man vet att man träffas igen. Kan du komma på någon gång det känts så?

Svåra ord och uttryck: regnet slå som vassa pilar, förberedde sig mentalt, på en given signal, falsett, olycksbådande, slå läger

ALFEN MOLO

- **Diskutera tillsammans:** Musse betar sig ganska illa mot snigeln och menar att det är ok eftersom snigeln var otrevlig mot honom. Vad tycker du? Är det ok att vara otrevlig tillbaka? Eller hur ska man göra i en sådan situation? (bortom raderna)
- Varför är alfen Molo så ledsen när att han inte riktigt vet vad för sorts varelse han är? Varför börjar han gråta hela tiden? (mellan raderna)
- Hur tröstar Helium Molo? (på raderna)
- Varför reagerar Musse över att Helium säger att Molo kan hänga med dem? (på raderna)
- Varför får inte Musse & Helium berätta om sitt uppdrag? (mellan raderna)
- Varför är det farligt att Träsk-Stubben hört vad Musse & Helium berättat för Molo? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: överreagerade, likt en skugga, skrärrat, dovt, förnärmat, synade honom, förvirringen var total

DE ONDA ANDARNA

- Vilka ser de onda som ett hot? Varför gör de det? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Musse säger att man ska stå upp för det man tror på. Vad menar han? När kan det vara svårt att göra? (bortom raderna)
- I Djurvärlden har både små och stora djur en uppgift att fylla, säger Helium och menar att alla är lika mycket värda. Jämför det med Människovärlden. Behandlar vi alla som om vi vore lika mycket värda? (bortom raderna)
- Vad är det som gör att Molo känner sig behövd? (på raderna)
- Varför är det viktigt för alla att känna sig behövda? (bortom raderna)
- Varför är Molo rädd för Ta-Ta? Han är ju snäll. (mellan raderna)
- Hur märker Molo att De Onda Andarna kommer? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: inte mycket som bet på honom, mörkret faller, hålla en låg profil, ryggade tillbaka, stå upp för det man tror på, stirrig, skeptiskt, eftertänksamt, kommandot, agerade, en våg av fruktan sköljde över henne

EN FLOCK AV SNORKRÅKOR

- **Diskutera tillsammans:** Vad menar Molo med att ”ta varandra för givet”? (mellan raderna) Gör vi det ibland? (bortom raderna)
- Hur reagerar Helium när Musse kommer tillbaka? Varför reagerar han så? (mellan raderna)
- Vart skulle Snorkråkorna ta Musse och varför var de på väg dit? (på raderna)
- Varför måste de hinna till Svampolystina innan det blir mörkt? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: flock, eftertänksamt, varit förlorad, konstaterade, uppgivet, innerligt, instinktivt, vaksamma

GALEXUDRANERNA KOMMER

- Musse tror att det bara är otur att Galexudranerna kommer till den här sidan av skogen just nu. Vad tror du? Varför kommer de egentligen? (mellan raderna)
- Hur väljer Musse & Helium vilket håll de ska gå åt där stigen delar sig? (på raderna)
- Varför tror Helium att hon drömmer när de kommer fram till Svampolystina? (på raderna)
- Hur känner Musse & Helium att de är väntade i Svampolystina? (mellan raderna)
- Hur kommer det sig att Svamp-Nissisarna vet vad Musse & Helium heter? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Tycker du att kändisar är bättre och viktigare än andra, bara för att de är kända? Har kändisar ett ansvar att vara bra förebilder? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: sneglade, tog död på glädjen, intensivt, lättnad, knata, temperaturen sjönk i takt med, upprymd, nyanser, omedvetet, förebilder

MAGI PÅ HÖG NIVÅ

- Vad är det Ta-Ta inte berättat för Musse & Helium? (på raderna)
- Vad hade Svamp-Nissisarna för uppgift? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** ”Allt går att lära sig” menar Musse & Helium. ”Det går inte att lära sig vad som helst” säger Molo. Vad tror du? Finns det saker som man inte kan lära sig? (bortom raderna)
- Hur kan Duvjägarna fått reda på att Musse & Helium är i Svampolystina? (mellan raderna)
- Musse tycker att det känns tryggt och mysigt att lampan vid sängen är tänd när han ska somna. Brukar du också vilja ha tänd någonstans när du lägger dig? Varför känns det tryggt att ha det tänd? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: poppade upp, tinade upp, gå upp i rök, ironiskt, bekymmerslösa

FRESTANDE SVAMPAR

- Varför kallar sig Musse för Mästerkittlare? (på raderna)
- Varför tycker Musse att Helium borde bli lässmed? (mellan raderna)
- Helium tycker att det är så vackert i Svampolystina att hon nästan tappar andan. Har du sett något så fint någon gång, så du fått den känslan? (bortom raderna)
- Vad är det som gör att Musse inte kan låta bli svamparna? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Varför tror du att Molo är så glömsk och så osäker? (mellan raderna)

Svåra ord och uttryck: demonstrativt, luftdrag, högtidlig min, stämma in i, föregående, ta miste på, receptionen, lönlöst, kolar vippen, ängsligt, stark nog att stå emot, åter till allvaret

ROSA ELEFANTER OCH FYREN-MYREN

- Hur vet Musse & Helium att de går åt rätt håll när de lämnat Svampolystina? (på raderna)
- Varför ser Musse rosa elefanter och tror att Helium är en groda? (på raderna)
- På vilket sätt är det modigt av Musse att våga berätta för Helium och Molo hur han känner? (mellan raderna)
- Har du skämts för något du gjort, men ändå vågat prata om det? Hur kändes det? (bortom raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Molo säger att det gäller att dra lärdom av sina misstag, så man slipper göra om dem igen. Har du gjort något tokigt någon gång och sedan förstått att det var fel? Lärde du dig något av det? (bortom raderna)
- Brukar du gå i skogen och plocka svamp? Då vet du förstås att man inte får smaka på någon svamp alls och att man måste ha en vuxen med som vet vad man kan plocka och ta med hem. Vad mer kan man plocka i skogen som går att äta? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: eftertänksamt, förnärligt, snarare, hörbart, hallucinerar, diggar, frilla, förfärad, eftersmaken, motgiftet, lärdom, bokstavligt

EN OSYNLIG BRO

- Vad har myrorna för uppdrag? (på raderna)
- Vad är det som gör att Musse & Helium tror att Fyren-Myren känner till Guldosten? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** Fyren-Myren menar att det finns lösningar på de flesta problem. Håller du med? Kommer du på något problem som har varit extra svårt att lösa? (bortom raderna)
- Vad är det som gör att Fyren-Myren tycker att Musse är smart? (på raderna)
- Helium undrar om hon drömmer ... Varför vill hon inte vakna? (mellan raderna)
- Helium säger till Musse och Molo att inte titta ner när de står mitt på bron. Varför ska man inte titta ner när man är väldigt högt uppe, tror du? (bortom raderna)

Svåra ord och uttryck: armé, uniform, axelklaffar, dinglade, givakt, rytmiskt, organiserade, truppen, general, sniskan, trevande, transportera, instruerade, öronbedövande

ANFALLANDE LOPPEPITER

- Musse blir osäker - är det verkligen fjärilar som ser ut som giraffer som han ser. Varför blir han osäker på det? Har det att göra med något annat som han varit med om? (mellan raderna)
- Vad heter fjärlarna de möter? (på raderna)
- Varför heter de så? (mellan raderna)
- Vad är det som Långhalsvingarna skyddar Musse, Helium och Molo från? (på raderna)
- **Diskutera tillsammans:** ”Om man är trygg och mår bra, så känner man inget behov av att vara elak mot någon annan” säger Musse. Vad menar han med det?
- Varför har inte Ta-Ta och Tant Gamelina varnat Musse & Helium för alla faror i Djurriket? (på raderna)
- Molo gråter lyckotårar. Kan man gråta för att man är glad? (bortom raderna)
- Varför skickade Musses & Heliums föräldrar bort dem? (på raderna)

Svåra ord och uttryck: avtog, attackerade, ömmande, undsättning, teori

LINJEN MELLAN SOMMAR OCH VINTER

- Hur syns det var landet Lindrizia börjar? (på raderna)
- När Molo pratar om sig själv, kallar han sig ibland för Molo istället för att säga ”jag”. Pröva att berätta något om dig själv och säg ditt namn där du brukar säga ”jag”. Hur låter det? (bortom raderna)
- Ge exempel på saker som ligger i Musses och Heliums ryggsäckar som är livsviktiga och berätta varför de är så viktiga. (på raderna)
- Bladprataren babblar på en massa när alla är ledsna.? Varför gör han det, tror du? (mellan raderna)
- **Diskutera tillsammans:** När vi lämnar Musse, Helium och Molo så skiljs de tre vännerna åt. Hur tror du att det kommer gå i landet Lindrizia? Är Molo kvar när Musse & Helium kommer tillbaka? OM de kommer tillbaka ...

Svåra ord och uttryck: vek av, snåriga, kisade, knivskarp, ryggade tillbaka, gråten i halsen, gick luften ur, utstyrsel, ser ut som två stoppade korvar, ledsamma stämningen

VÄRDEGRUNDSARBETE

Enligt Lgr 11 är skolans mål är att varje elev:

- Kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personlig erfarenhet.
- Respekterar andra människors egenvärde.
- Tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor.
- Kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.
- Visar respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt.

ÖVNINGAR OCH UPPGIFTER KRING VÄRDEGRUNDSARBETE

Här följer några arbetssätt samt lekar och övningar som passar och inspirerar vid arbetet med värdegrundsfrågor. De tränar vi-känsla, gruppkänsla, samarbete, empati och trygghet och är till hjälp i arbetet mot utanförskap och mobbing. Tänk på att det viktiga i samarbetsövningar inte är vad den enskilde individen gör eller säger, det är samarbetet i gruppen som ska stå i fokus.

KLASSRÅD

- När ni diskuterar, låt den som har ordet hålla något i handen, det förtydligar vem som pratar och vem alla ska lyssna på.
- Klassråd är ett bra forum att prata om vilka regler som gäller – hur vi visar respekt, bryr oss om och hjälper varandra och samarbetar, säger förlåt, tackar varandra. Hur ska vi bete oss mot varandra på väg in och ut i klassrummet, på väg till maten och idrotten? Be eleverna ”fylla på”. Skriv ner och sätt upp i klassrummet.
- Språkbruk – vad gäller i den här klassen/skolan? Vad är ok? På vilka ord har vi nolltolerans?

HEMLIG BOK

Vissa saker kan vara jobbiga att prata om och barnen vill inte säga det högt i klassen. Då kan en hemlig skriv- och ritbok vara ett bra komplement till t.ex. klassråden. Där får eleverna skriva, rita och berätta sådant de tycker är jobbigt i klassen/skolan och med kompisarna. Förtydliga att det bara är du som läser den här boken och om barnet vill kan du också skriva ett svar.

HEMLIG KOMPIS

På måndagen utser du hemliga kompisar alternativt lottar. Tanken är att barnen ska vara extra schysta mot sina hemliga kompisar (utan att överdriva). Ge exempel på vad de kan göra: leka på rasten, fråga hen hur hen mår, ge ett leende. I slutet av veckan gissar eleverna vem deras hemliga kompis var.

Utvärdera gärna – vad gjorde hen för att vara en extra bra kompis?

RASTAKTIVITETER

- Du utser rastkompisar – eleverna har samma rastkompis under en bestämd tid, förslagsvis en vecka.
- Låt eleverna turas om att välja rastaktivitet innan rasten. Aktiviteten ska inkludera alla, ingen ska behöva känna sig utanför. Alternativt har ni lekgrupper (gärna ihop med en annan klass) med 4–6 barn i varje grupp som tillsammans får välja en aktivitet. Förbered gärna genom att ha färdiga kort med bilder/text med lekar och spel som eleverna kan välja bland.

Utvärdera tillsammans efter rasten. Hur kändes det? Fungerade det att välja aktivitet i gruppen? Var alla delaktiga i aktiviteten?

Välj ett alternativ – diskutera

AKROBATERNA – SAMARBETA

Deltagarna delas in i lag. Ledaren säger sedan t.ex. ”Åtta fötter, tre händer!” Då ska lagen ställa sig så att de har åtta fötter i marken och tre händer i luften. Sägar ledaren ”Fyra fötter och fem händer” gäller alltså fyra fötter i marken och fem händer upp i luften. Det blir svårare ju färre fötter man får använda.

Man kan kanske även utöka med en mage och två ändor mot marken?

MATTAN – SAMARBETA

Alla deltagare står på en matta. Utmaningen för alla är att försöka vända upp och ner på mattan utan att någon kliver av den. Det gäller att mattan är tillräckligt stor för att det ska vara möjligt att utföra uppdraget men ändå tillräckligt liten för att det ska vara lite svårt.

Det går att stå MÅNGA på en matta och lyckas.

TRAFIKSKOLA – FÖRTROENDELEK

Deltagarna delas upp i par. En är bil och den andra är föraren. Den som är bil står framför föraren och blundar. Föraren styr sin bil genom att lägga båda sina händer på bilens axlar för att köra framåt, en hand i ryggen för att backa. Vill man svänga höger eller vänster håller man en hand på respektive axel. Måste man stanna släpper man taget helt om bilen.

Det gäller att hålla tungan rätt i mun för att styra sig fram genom trafik och hinder. En bra och rolig samarbetsövning där man verkligen får lita på sin partner. Givetvis byter man roller efter en stund.

MASSAGERUNDAN

Att ta hand om varandra. Att våga ha kroppskontakt. Att våga ta emot från andra.

Ena halvan av gruppen ställer sig i en ring med ansiktena mot mitten och blundar. Den andra halvan av gruppen ställer sig bakom varje person i ringen och masserar rygg och axlar försiktigt en stund. Efter en halv minut tar alla massörer ett steg till vänster och masserar en ny person under 30 sekunder. Så fortsätter de tills de gått ringen runt. Byt därefter så att massörerna får stå i ringen och de avslappnade deltagarna från ringen får ge tillbaka efter lite skön massage. Spela gärna lite lugn musik i bakgrunden, det bidrar till avslappningen.

PEPPLAPPEN

Deltagarna sitter runt ett bord och har vars sitt papper och en penna framför sig.

Man börjar med att skriva sitt namn på sitt papper, när alla gjort det skickar man det till grannen till vänster. Samtidigt får man ju ett papper från höger med ett namn på.

Då ska man under någon minut tyst skriva ett positivt ord eller en kort mening som man förknippar med den personen vars namn det står, sedan skickar alla samtidigt vidare pappret åt vänster. T.ex. du är snäll, Jag tycker om dig osv.

Till slut får man tillbaka pappret med sitt eget namn och en massa fina upplyftande ord och kommentarer om sig själv. Om barnen inte kan skriva kan de istället rita något positivt som de förknippar personen med.

BILDA MENINGAR

Klassen/gruppen står i en ring. En elev börjar och säger ett ord, det kan vara vad som helst. Sedan säger eleven bredvid ett ord och så går ni ett varv i medsols. Du antecknar orden barnen säger och uppgiften är att bilda meningar tillsammans. Låt barnen spåna fritt och säga vad de först tänker på. Det kan bli alldeles galna och ologiska meningar, men även små berättelser när alla hjälps åt. Ha gärna ett tema för orden. Varför inte Musse & Helium?

DRAMATISERA/DRAMAÖVNINGAR

Dramatisera någon händelse från boken. Diskutera sedan hur det kunde ha sett annorlunda ut och dramatisera den nya händelsen. Jätteviktigt är förstås att inte välja något som kan bli för jobbigt eller känsligt för någon elev.

PEPPA VARANDRA OCH GE KOMPLIMANGER – ATT SE VARANDRAS POSITIVA SIDOR

- Barnen står på rad. En elev går från barn till barn och säger något positivt, därefter ställer sig den eleven sist och sedan är det nästa barns tur, t.ex: Varför uppskattar jag just dig? Vad har du som är speciellt?
- Barnen skriver något positivt om var och en av sina klasskamrater. Läs upp lapparna tillsammans.
- Skriv positiva och uppmanande ord på lappar. Laminera och sätt upp dem i klassrummet.
- Barnen står i ring och kastar boll till varandra, den man kastar till ska man säga något snällt om.
- Barnen sitter i en ring och kastar ett garnnystan till varandra, precis som i föregående punkt ska man säga något snällt om den man kastar till. Efter ett tag har det formats ett fint spindelnät av garnet. OBS – barnen måste hela tiden hålla i tråden.
- Gör en gemensam tankekarta efter att ha pratat om positiva sidor hos varandra och skriv in alla de positiva orden.

VILL DU TA DEL AV HELA MUSSE & HELIUMS MAGISKA VÄRLD?

Använd QR-koden till vår hemsida musseochhelium.se där du bland annat hittar senaste nytt, gratis pedagogiskt material, youtube-kanal, spotify med massa musik och mycket mer. Vi ses där!

